

Enc. Ling. Hisp. I, 146); tampoc l'article ULWO- del FEW XIV, 16-17 renova gens la qüestió, no fent més que engruixir les dades patueses del Nord i Sud de França; altrament un i altre s'adhereixen a la tesi gàlica.

Entre els romanistes, només Rohlfs hi ha fet alguns comentaris on sembla vacillar sobre l'etimologia definitiva (*Le Gc.*, p. 60, § 285). D'una banda a ASNSL CLXIX, 146, s'adhereix en part a l'ULVOS del REW, 9043, i ultra afegir el delf. *olfa* «neu», que equipara al lion. *orva* i cat. *volva*, hi aporta encara un gc. *ofo* i arag. *olva* «balle des céréales»; però després, en ASNSL CLXXXVIII, objecta contra l'adhesió de Hubschmid a l'ètimon ULVOS: «gc. *obo* i arag. *gualba* postulen ð». Aquesta forma aragonesa és pròpia de poques valls pirinenques: ja Alwin Kuhn, en efecte (en ZRPb. LVII, 335) va donar Fanlo *gualba* com a congènere del cat. *volva*; Rohlfs (*Dicc. Pir. Arag.*) hi afegeix *gualba* «cáscaras del grano»; en fi a l'Atlas Ling. aragonès d'Alvar (77,50) hi ha *gualba* id. en algun punt; i *bulba* «cascarilla de trigo», en algun altre.

No aprovo l'objecció de Rohlfs. També en gascò (i fins crec en aragonès) hi ha casos d'obrimet de la *o* en inicial: en tot cas hi ha *hōro* HÖRA des de Bigorra cap a l'O. (*Le Gasc.*, § 351), cas de coincidència palesa amb el nostre ULVA > ð(*l*)va, car l'estructura és la mateixa; sembla degut al contacte amb la *a* de l'article *la-hora*; hi afegixo encara *bolo* des del Tarn fins al Beam (enfront de prov. *boulo*), *orle* a gran part de l'oc., junt amb el masculí ðr (*Lleures*C, 191, n. 17 i allí algun altre). Quant a *gualba* de Fanlo, és clar que pot estar contaminat per *gualbe* del verb *golver*, = cast. *vueve/volver*.

DERIV.: *Volvegó* i *volvillo*, tots dos a la mateixa comarca. **Volvell* (AlcM) no existeix: grossera err. de còpia en la cèdula del dicc.: Ros porta *bolbes* i han copiat *-l* distretament en lloc de *-s*. *Volvós* («ple de volves» Lab.). Per a *volvoejar*, que no ve de *volva*, V. supra; per a *bolbó*, veg. BULBENA. +*Volvana* adj. f. 'confeccionada amb *volva* de ploma': «una *toalola volvana*» ross., a. 1453 (*InvLC*). +*Volvim* 'vol o aurèola de volves': «blanca de pell --- lleugerament pigada, --- sos cabells, rossos, llargs, i tan fins, que molts, rompent-se al torn del lligam que els subjectava, se caragolaven, voltant-li el caparró, com d'un *volvim* de raigs de sol» en el tarragoní Pin i Soler (*Familia dels Garrigas* II, ed. 1927, 27.6f., i de nou infra) (cf. *volvi*, VOLDRE).

Esvolvar-se mall.: «St. Joseph --- advocat quantre la malignitat dels *rovells* que solen patir los sembrats al temps de granar ---; de manera que, tenint los sementers bons principis, han acostumat *svolvar-se* en temps de granar» a. 1618, BSAL III, 225b; més avall parla dos cops el mateix doc. d'aqueixos «rovells», 226a, que evidentment són un altre nom (n'he parlat també a ROVELL) de la *mala volva*. D'altra banda *esvolvar-se* té el sentit de 'desfer-se esquitxant, esvair-se'. Quan la donzella folla, corrent damunt el precipici per collir urxella, s'estimba: «--- horror! / Un vel per los aires vola / caient tot sol a la mar, / un broll d'es-

cuma s'hi *esvolva*; / i un gran batut repeteix / l'eco esglaiós de la costar», Costa i Llobera, *La Cambra de la Senyora*, v. 81 (*IdOr* XXXIV, 135).

Esvolvat 'caigut, esmorteït (parlant de color)', 'alt i malairós', en el dicc. de Tarongí («Un Mallorquí»). Aquest pot vocalitzar la *-l-* en *g*; i, amb diferenciació, resulta *esveuvat* en aquest mateix sentit: «que se'n pert de temps i de diners escrivint --- llibres de devoció en foraster: la llenga hi surt *esveuada* i contrafeta, i llavò 'ls pobres lectors --- només ho mitx-entenen» (BDLC VI, 141, i sovint AMAlcover, de nou ib. II, 194). *Esvolvament*. És probable que el mall. *ESBURBAT* sigui una altra variant d'això (veg. III, 4447b35), com veig ara més clar. Però d'altra banda, amb la *-f-* comentada més amunt, hi ha *æbulfá* «pelar», que anotà Griera en el parlar limítrof de Montalbà (Confient-Llged.), ZRPb. XLV, 251.

De BULBENA ja n'he parlat en article especial; cf. el que he dit ací, supra, sobre el tipus formatiu ULWĒ(1)NĀ en relació amb el tema ULVI-. Alguns suplementes. En el Tarn (c. de Rabastens) Nègre (§ 897) recull 12 testimonis toponímics de *volvena/boulbène* des de l'a. 1492: «mollasse tertiaire dépourvue de calcaire, dont la proportion de sable dépasse celle de l'argile couleur grisâtre; sol de valeur médiocre»; en dóna dades d'altres regions, estenen-se fins al Carcí, Agènes, Tolosà i la majoria del Gers. Aquí, amb l'evolució fonètica en *boubéo*, *boubyo*, amb caiguda de la *-n-* intervocàlica, confirmant, doncs, que l'ètimon tingué *-ĒNA* i no pas *-INNA*.⁶ No goso, però, descartar del tot la possibilitat que tingui alguna connexió indirecta amb *bulbena*, i amb el nostre ULVI- (> *volva*), el teònim gallo-llatí *Bolvinnus* (veg. Holder). *Volvena* ja es documenta com a NL en el Carcí en l'a. 1194 (Brunel, *Anc. Ch. L. Prov.*, 276.18). En fi hi ha un NL val. *Bolvens* entre Xàtiva i Canals, però les possibilitats d'enllaç amb aquest són vagues i incertíssimes. Torno a parlar-ne en el llibre *El Parlar de la Vall d'Aran*, s. v. *bo*.

¹ «--- pati alfombrat de pallot, *boll*, herba seca, pallola y roba vella», Vidal Valenciano, *Rosada d'estiu*, 75; Ag. equipara mall. *dur mala pell* amb *dur mala volva*; *pallús* (val.) i *boll* són el mateix. —

² Altres formes que trobem en aquest mapa ens tornen a la memòria altres conjectures que hem consignat abans com a incertes: *balóbo* a diversos punts de Bigorra; *büarla* a l'alta vall d'Aran duria, potser, a conjecturar que l'aranès comú *büa* 'espurna volant' (d'etimologia gens aclarida) contingui també una variant pre-romana de ULVA. — ³ En realitat l'altra etimologia del mot llatí és molt més seriosa. *Volba/volva/vulva* pot ser la correspondència del scr. *gárbhah* 'matriu', gr. *δελφύς* 'matriu', avest. *garabúš-* 'embrió, cadell', gr. *ἀδελφοί* 'germans d'una mateixa mare', gr. *βρέφος* 'fetus', 'nadó', que hom relaciona amb el paleosl. *zrēbe* 'pullus'. En tot cas Ernout-Meillet descarten l'etimologia *volvere*, si bé tàcitament, en forma rotunda: «pas d'autre étymologie»; si bé no s'adhereixen a la connexió amb *gárbhah* més que condicionalment, per-